

Kuntien lukutaitostrategiat tai toimenpideohjelmat – ajatuksia yleisesti ja erään prosessin myötä

OPH:n Lukeva kunta -aamukahvit
7.5.2026

Aaltonen Antti, projektipäällikkö

Helsinki

1.) Miksi?

2.) Miten?

3.) Millainen?

4.) Kenelle?

5.) Mikä?

6.) Mihin?

1.) Miksi?

**Valtakunnallinen kehittämistyö
(Kansallinen lukutaitostrategia 2030)**

**Kaupunkistrategian tavoitteet ja
toimenpiteet**

Muut ohjaavat asiakirjamme

**Kaupunkimme lähtökohdat,
muutospaineet ja ilmiöt (ks. seuraava dia)**

Lukutaitostrategia Helsinkiin!

LÄHTÖKOHDAT JA MUUTOSPAINEEET 2025

- Lukuisat lapsia ja nuoria koskevat tutkimukset ovat osoittaneet lukutaidon, lukuinnon ja lukuharrastuksen Suomessa laskeneen.
- Aikuiset käyttävät vapaa-ajan lukemiseen vähemmän vuosi vuodelta vähemmän aikaa.
- Lukemisen tavat muuttuvat nopeasti.
- Tarvitaan tilannekuva:
 - mitä tiedämme helsinkiläisten lukutaidosta / miten tietoa voi hyödyntää
 - yhteenveto siitä, missä palveluissamme lukutaitotyötä tehdään ja millaisissa muodoissa
- Tietopohjaa ja toiminnan kuvausta tarvitaan lukutaitotyön **seurannan, johtamisen** ja **resursoinnin** tueksi.

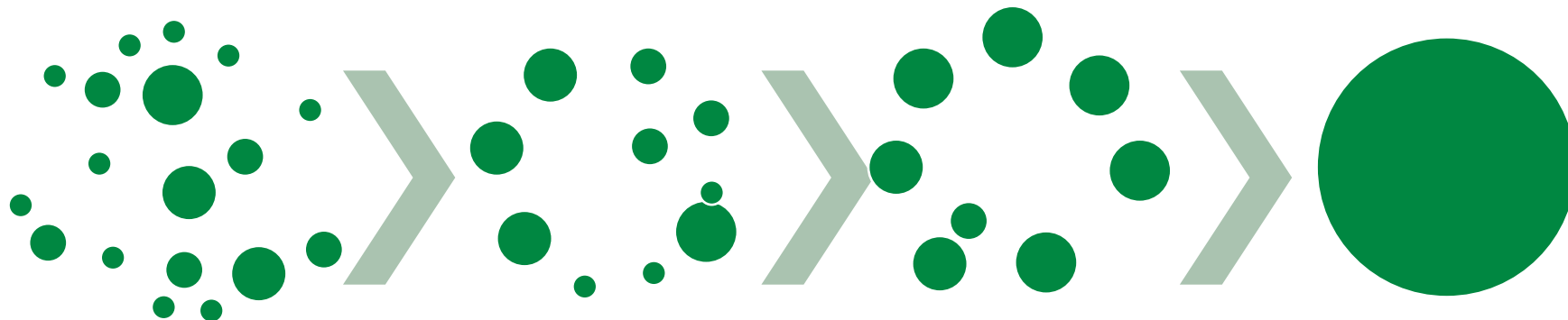
TAVOITETILA 2026

- Helsingillä on oma, päivittyvä "lukutaitostrategia", jossa huomioidaan kaupungin moninaisuus.
 - Tausta
 - Tietopohja
 - Tekemisen tapoja
 - Tulevaan
- **Lukutaidon merkitys** hyvinvoinnin, yhdenvertaisten mahdollisuuksien, osallistumisen ja demokratian kulmakivenä **tunnistetaan** entistä paremmin kaikilla toimialoilla, jotka tekevät lukutaitotyötä.
- **Yhteistyö** toimialoilla ja eri palveluissa **lukutaitotyössä** on **lisääntynyt**.
- Uudessa(kin) **kaupunkistrategiassa** (2025–2029) **lukutaitotyö** on **keskeinen teema**.

Hanke 1.4.25–31.7.26, mukana kaupungin eri toimialat

2.) Miten?

- Vastuu: ohjausryhmä (4 henkilöä) & projektiryhmä (7 henkilöä)
- Kirjoittajia yhteensä 20, kommentoijia lisäksi noin 30
- Yhteisöllinen ja ketterä luomisprosessi
 - Idea – kokeilu – kehitys – tuotos

- Yksiosainen? Sisältö? Kuka mukana? Mitä valitaan (pois)? Miksi?

Helsinki

Vahvasti
yhteistyössä!

Viestien ja
vaikuttaen!

3.) Millainen?

Sisältö

- Omista tarpeista ja lähtökohdista kumpuava
- Käyttäjärhyhmille innostava, kannustava ja hyödyllinen
- Helposti päivitettävä, ei staattinen
- Kunnianhimoinen ja viitoittava

Muoto

- Helposti lähestyttävä
- Helsingin brändin mukainen
- Saavutettava
- Sekä fyysinen että verkkoversio
- Suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi

4.) Kenelle?

- Erityisesti kaksi kohderyhmää, Helsingin sisäiset
- *”Johto ei välttämättä ehdi lukea 40 sivua, joten hyvin tiivistetyt 10 sivua voi olla parempi ajatus.”*
- Ensimmäinen osio palvelee erityisesti **johtajia ja päälliköitä**, mutta myös muita aiheesta kiinnostuneita.
 - Laajempaa kuvaa, suuntaa, suosituksia
- Toinen, laajempi osio hyödyttää erityisesti **asiantuntijoita, suunnittelijoita ja lukutaitotyötä kaupungilla tekeviä**, mutta myös johtajia ja muita kiinnostuneita.
 - Tarkempaa tietoa eri palveluista, kuvausta toiminnasta ja malleista eri toimialoilta

5.) Mikä?

- *Helsingillä on oma, päivittyvä ”lukutaitostrategia”, jossa huomioidaan kaupungin moninaisuus.*
 - *Tausta, Tietopohja, Tekemisen tapoja, Tulevaan...*
- Kaksi osiota sisältävä julkaisu
 - Osio I: Suuntaviivoja (n. 25 s.)
 - Osio II: Tietoa ja toimintaesimerkkejä (n. 50 s.)
- Suuntaviivoja, toimintaympäristön kuvausta, suosituksia, tietopohjaa ja toimintaesimerkkejä

6.) Mihin tarkoitukseen / mihin johtaa / mihin mennään?

- Lukutaitotyön vakiinnuttaminen ja systemaattisuuden varmistaminen
- Asioiden näkyväksi tekeminen ja ns. sisäinen vaikuttaminen
- Toimintatapojen mallintaminen
- Mahdollisuudet tiedon yhdistelyyn, lukutaitotyön arviointiin ja seurantaan
- Tiedon äärelle johdattelu ja ymmärryksen lisääminen
- Uudet avaukset ja suositukset
 - Otamme kantaa hyvin monenlaisiin asioihin (tavoitteisiin, koulutuksiin, viestintään, tutkimuksiin, käytännön toteutuksiin: iltasatahyllyyihin, kirjalahjoitusohjelmiin tai tiloihin)
- Rohkaistaan tekemään lukutaitotyötä, toimijoita löytämään oma linkki siihen ja laajentamaan yhteistyötä

Mitä seurannut, meneillään tai tulossa?

- Työnkuvat (ks. esim. [erikoiskirjastovirkailija](#), 15.5. saakka)
 - Toimialojen omat, tarkemmat lukutaitosuunnitelmat (kirjasto)
 - Kirjaston palvelujen vakiinnutus toiselle asteelle
 - Kirjaston ja neuvolan yhteistyön tiivistäminen ja systematisointi
 - Lukutaitotyön johtamisrakenteen orastava vakiintuminen (ohjausryhmän jatko)
-
- 2 lisätuntia äidinkieleen ja kirjallisuuteen (5. ja 6. lk) alk. 1.8.2026
 - Tutkimus- ja kehittämissyhteistyö (mm. Lukuportti, tulossa Lukutaitoprofiili)
 - Perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen sitovat tavoitteet (2026)
 - Peruskoulujen omat ”lukutaitostrategiat” ja suunnitelmat
 - Kilpailutetut koulutukset teemoista (ml. työkielen koulutukset)
 - Oppimisen tilaohjeen päivitys syksyllä 2026

Tervetuloa kuulemaan lisää 28.5. klo 9!

Lukutaitotyötä Helsingissä! - julkistamistilaisuus

 Alkaa 28.5.2026 09:00-11:00

Helsinki

Helsinki-kanava
(helsinkikanava.fi)

Kiitos!

**Antti Aaltonen, projektipäällikkö,
antti.aaltonen@hel.fi**

Lähteitä ja lisätietoa

- Helsingin kaupunki: Helsinki Oppii – Tulevaisuuden taidot
 - Helsingin kaupunki: Kaupunkistrategia 2021–2025 sekä 2025–2029
 - Helsingin kaupunki: Kaupunkitietopalvelut
 - Helsingin kaupunki: Kirjaston suunta 2033
 - Helsingin kaupunki: Talousarvio 2025 ja 2026
 - OPH: Kansallinen lukutaitostrategia 2030
-
- Lukutaitotyötä Helsingissä! -julkaisu tulee tänne 28.5.2026

The word "Helsinki" is written in a bold, white, sans-serif font. It is centered within a white outline that forms a speech bubble or a shield-like shape with a pointed bottom. The entire graphic is set against a solid green background.

Helsinki